

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETINING
KATTAQO'G'ON FILIALI**

**BOLALARNING IJTIMOIIY
MOSLASHUVI
FAN DASTURI**

Bilim sohasi:	100000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi:	110000- Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi:	60110200– Maktabgacha ta'lim

Kattaqo'rg'on- 2024

Fan/modul kodi BNO' 1509	O'quv yili 2024-2025	Semestr 1	ECTS - Kreditlar 7	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Bolalarning ijtimoiy moslashuvi	60	90	150

2.

I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad- gumanitar bilishning sohasi sifatida ijtimoiy - pedagogika, uning ob'ekt, tadqiqot predmet va asosiy kategoriyalari haqida nazariy bilimlar berish. Bolani ijtimoiylashtirishning asosiy omillari va qonuniyatlari haqida yaxlit tasavvurlarni shakllantirish. Ijtimoiy - pedagogik faoliyatning o'ziga xosliklari va uning gumanistik yunalganligini yoritib berish. Turli yoshdagi bolalar bilan ijtimoiy - pedagogik faoliyat olib borishning asosiy metod va shakllarini o'rganish va amaliyotda qo'llay olishga o'rgatish.

Fanning asosiy vazifalari – talabalarda ijtimoiy pedagogikaning tarmoqlari; ijtimoiy pedagogika, umumiy pedagogikaning tarkibiy qismi ekanligi; ijtimoiy pedagogikaning madaniy-tarixiy asoslari, etnografik va falsafiy negizlari; ijtimoiy pedagogikaning jamiyat xayotidagi ahamiyati; sotsial ish metod va texnologiyalari haqidagi bilimlarini shakllantirishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. Ijtimoiy pedagogika fan sifatida. Ijtimoiy pedagogika ta'rifi, tuzilishi va vazifalari. Ijtimoiy pedagogika tushunchasi. Ijtimoiy pedagogikaning boshqa fanlar bilan aloqadorligi. Ijtimoiy pedagogikaning sohalari va vazifalari. Ijtimoiy pedagogikaning asosiy kategoriyalari.

2-mavzu. Ijtimoiylashtirish tushunchasi jarayoni, vositalari. Ijtimoiylashuv tushunchasi mazmuni. Ijtimoiy tarbiya va uning bosqichlari. Ijtimoiylashtirish-tarbiyaning bosh maqsadi.

3- mavzu Ijtimoiylashuv omillari va mexanizmlari. Makro, mikro omillar. Ijtimoiylashtirishning omillari va mexanizmlari. Ijtimoiylashuv jarayonida muhitning o'rni.

4- mavzu. Ijtimoiy pedagogika rivojlanishining madaniy-tarixiy asoslari. Ijtimoiy pedagogikani va ijtimoiy-pedagogik faoliyat rivojining metodologik asoslari.

O'zbekistonda ijtimoiy pedagogikaning rivojlanish tarixi. O'zbekistonda ommaviy maktabgacha ta'lim tashkilotlarining rivojlanishi va unda bolalarning ijtimoiylashuvi tarixi.

5- mavzu. Tarbiya-ijtimoiy hodisa. Tarbiya - ijtimoiylashtirish omili.

Ijtimoiylashtirish - tarbiyaning bosh maqsadi. Bolalik - insonning ijtimoiy xayot me'yorlarini egallay boshlash davri.

6- mavzu. Bolalik-insonning ijtimoiy hayot me'yorlarini egallay boshlash davri.

Maktabgacha yosh davri - ijtimoiy xayot me'yorlarini egallay boshlash davri.

Ijtimoiylashuv omillarining - bola rivojlanishiga ta'siri.

7- mavzu. Pedagogika va ijtimoiy pedagogika kategoriyalari. Shaxs, rivojlanish, faoliyat, ijtimoiylashuv, jamiyat ijtimoiy pedagogikaning asosiy kategoriyalari. Ijtimoiylashuv jarayoni. Tarbiya va ijtimoiy tarbiya.

8-mavzu Ijtimoiy tarbiyada mahallaning o'rni. Milliy mentalitet va uning ijtimoiylashuvda tutgan o'rni mahalla ijtimoiylashuvning an'anaviy omili sifatida. Ijtimoiylashuv jarayonida muhitning o'rni.

9- mavzu. Ijtimoiy muhit bolani tarbiyalashning omili sifatida. Ijtimoiy pedagogikaning jamiyatda tutgan o'rni. Tarbiya va ijtimoiy tarbiya. Bolaning sotsiumda rivojlanishi.

10- mavzu. Ijtimoiy pedagogik faoliyatning bolalarning moslashuv ko'nikmalarini shakllantirishdagi o'rni. Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyat. Bolalarni maktabgacha ta'lim tashkilotlari sharoitiga moslashuvda pedagogning roli. MTT bolalarning moslashuv ko'nikmalarini shakllantirish texnologiyalari.

11- mavzu. Pedagogning oilada olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyat. Tarbiyachilar, bolalar va ota-onalarga psixologik-ijtimoiy yordam. Ta'lim-tarbiya rivojlantirish vazifalarini xalq etishga ijtimoiy pedagogik yondashuv. Oila bilan ijtimoiy pedagogik faoliyat olib borish.

12-mavzu. Pedagogning bolalarning ijtimoiylashuvdagi roli. Ijtimoiylashtirish - bolalar tomonidan guruhda ijtimoiy xulq-atvor me'yorlarining o'zlashtirilishi, qabul qilinishi va rioya etilishiga rahbarlik, bolalarning ijtimoiylashuvi soxalarini o'rganish va kengaytirish: dam olish vaqtlari, bayramlarni tashkil etishning texnologiyalari.

13- mavzu. Tarbiyachi shaxsida ijtimoiy munosabatlarni rivojlantirish metodlari. Tarbiyachi shaxsida ijtimoiy munosabatlarni rivojlantirishga oid kasbiy kompetentlikni rivojlantirish.

14- mavzu. Deviant xulq-atvor bilan tarbiyachilarni olib boradigan ishlari. Deviantsiya va uning turlari. Derekvet xulq-atvor turlari. Oila bilan hamkorlikda ishlash

15- mavzu. MTTda tarbiyachilarning bolalar bilan ijtimoiy faoliyatdagi o'rni. Ta'lim-tarbiya jarayonida tarbiyachining kreativ yondashuvi.

III. Seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg'ulotlar bo'yicha quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Ijtimoiy pedagogika fan sifatida.
2. Ijtimoiy pedagogikaning asosiy kategoriyalari.
3. Ijtimoiylashuv tushunchasi jarayoni, vositalari.
4. Ijtimoiylashtirishning omillari va mexanizmlari.
5. Ijtimoiy pedagogika rivojlanishining madaniy-tarixiy asoslari.
6. O'zbekistonda ommaviy maktabgacha ta'lim tashkilotlarining rivojlanishi va unda bolalarning ijtimoiylashuvi tarixi.
7. Tarbiya - ijtimoiy xodisa
8. Bolalik - insonning ijtimoiy xayot me'yorlarini egallay boshlash davri.
9. Pedagogika va ijtimoiy pedagogika kategoriyalari.
10. Ijtimoiy tarbiyada mahallaning o'rni.
11. Ijtimoiy muhit bolani tarbiyalashning omili sifatida.
12. Madaniy sotsiумning bola rivojlanishiga ta'siri.
13. Ijtimoiy pedagogik faoliyatda bolalarning moslashuv ko'nikmalarini shakllantirish.
14. MTTda bolalarning moslashuv ko'nikmalarini shakllantirish texnologiyalari
15. Pedagogning oila bilan olib boradigan ijtimoiy faoliyati.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Nasl- nasabning ijobiy va salbiy ta'siri haqida ma'lumotlarni kengaytirish.
2. Bolaning rivojlanishida nasl - nasabning ahamiyati haqidagi bilimlarini chuqurlashtirish
3. Natijalar taqdimoti, muhokama va baholashga o'rgatish.
4. Ijtimoiy pedagogikaning fan sifatidagi rivoji
5. Ijtimoiy pedagogikaning tadqiqot ob'ekti va ijtimoiy pedagogika rivojlanishi tarixidan.
6. Ijtimoiy pedagogika va ijtimoiy ish.
7. Ijtimoiylashuv - ijtimoiy-pedagogik jarayon.
8. Ijtimoiylashuvga ta'sir etuvchi omillar.
9. Tashqi va ichki omillar.
10. Mikro, mezo va makro omillar.
11. Shaxs ijtimoiylashuviga siyosiy, iqtisodiy, ekologik omillarning ta'siri.
12. Rahmdillik va xayr-sahovat ijtimoiy-pedagogik faoliyatning madaniy-tarixiy an'anasi sifatida.

13. O'zbekistonda xayr-sahovatning rivojlanish bosqichlari.
14. O'zbekistonda "ijtimoiy pedagog" kasbining paydo bolishi.
15. Tarbiya ijtimoiy institut sifatida.
16. "Tamoyil" va "qoida" tushunchasi.
17. Ijtimoiy pedagogik tamoyillarining mazmun mohiyati
18. Bolaning ilk ijtimoiylashuv davri.
19. Bolaning ijtimoiylashuvda oila, ta'lim- tarbiya muassasalari, madaniyat din va mahallaning o'rni.
20. Shaxs taraqqiyotining yoshga bog'liq xususiyatlari.
21. Pedagogika va ijtimoiy pedagogika kategoriyalari.
22. Ijtimoiy-pedagogik faoliyat.
23. Ijtimoiy ta'lim. Tarbiya va ijtimoiy tarbiya
24. Ijtimoiy pedagogik mexanizmlar
25. Mahallaning paydo bo'lishi tarixidan.
26. Mahalla ijtimoiylashuvning an'anaviy omili sifatida.
27. Mahallaning ijtimoiy-pedagogik o'rni.
28. Mahallada qadriyatlar va ijtimoiy ong translyatsiyasi.
29. Bolaning ilk ijtimoiylashuv davri.
30. Bolaning ijtimoiylashuvda oila, ta'lim- tarbiya muassasalari, madaniyat din va mahallaning o'rni.
31. Shaxs taraqqiyotining yoshga bog'liq xususiyatlari.
32. MTTda-ochiq ijtimoiy pedagogik tizim sifatida
33. Bolalarga qo'shimcha ta'lim berishning ijtimoiy-pedagogik modeli.
34. Bolalarni ijtimoiy himoyalash mikromarkazlari
35. Internatlarda olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyat
36. Ijtimoiy pedagogik nuqtai nazardan oila turlari.
37. O'zbekistonda ko'p bolali oilalarning mintaqaviy xususiyatlari oilaning ijtimoiy vazifalari.
38. Ijtimoiy pedagogning oilalar bilan olib boradigan ishlari shakl, metod va vositalari
39. Tengqurlar jamoasi va bolalar submadaniyati.
40. MTTda ijtimoiy pedagogning olib boradigan ishlari shakl, metod va vositalari.
41. Deviatziya va uning turlari.
42. Deviant xulq-atvorli bolalar bilan ijtimoiy-pedagogik amaliyot yuritish.
43. Deviatziya kontseptsiyasida rehabilitatsiya, profilaktika va korrektsiya masalalari.
44. Ta'lim tizimidagi hududiy rehabilitatsiya xizmati.
45. O'zbekistonda SOS - bolalar mahallasining faoliyati.

V. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalar

Talaba bilishi kerak:

	<p>- Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: bolalarni ijtimoiy moslashtirish nazariyasi fanining maqsad va vazifalari o'zlashtirilgan so'ng uning mazmuni metodlari, pedagogikaning jamiyat xayotidagi ahamiyati, ijtimoiy moslashuvning ta'lim va tarbiya jarayonidagi ahamiyati to'grisida bilimga ega bo'lishi; (bilim)</p> <p>- ijtimoiy pedagogikaning tibbiy-psixologik asoslari, ijtimoiy pedagogikaning madaniy-tarixiy, etnografik va falsafiy negizlari, sotsial ishlar metodlari, sotsial ishlar texnologiyasi, pedagogik sotsiologiya asoslari, mahallada va jamoada sotsial ishlarni rejalashtirish, pedagogik sotsiologiya metodlaridan umumli foydalanish, pedagogik jamoada muhit, pedagogning sotsial portret, turli yoshdagi bolalar bilan ijtimoiy - pedagogik faoliyat olib borishning asosiy metod va shakllarini bilishi, ko'nikmasini hosil qilishi; (kunlikma)</p>
4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; individual loyixalar; • jamoa bo'lib ishlash va ximoya qilish uchun loyixalar.
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, taxlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha topshiriqni og'zaki topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sodiqova Sh.A. Maktabgacha pedagogika T.: Tafakkur bustoni 2013 2. N.M. Egamberdiyeva Ijtimoiy pedagogika.- T.:2014 Darslik 3. O.U.Xasanboyeva va boshq. Oila pedagogikasi. Toshkent, «Fan va texnologiyalar» nashriyoti, 2007 yil. 4. M.Qayumova. Maktabgacha pedagogika. - T.: 2018 Darslik 5. Bobomurodov A. Islom odobi va madaniyati. T. "Chulpon". 1995. 6. Shodmonova. Sh. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi.Toshkent, «Fan va texnologiyalar» nashriyoti.2008 yil. 7. Qodirov. B.G. Komil inson tarbiyasining pedagogik asoslari. Toshkent «Mehnat» 2001 yil. 8. Maktabgacha ta'lim vazirining "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi Toshkent-2018 yil

9.	<p>Maktabgacha ta'lim vazirining "O'zbekiston Respublikasi ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablari. Toshkent-2018 yil. 1-mh-son buyrugi.</p> <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Mirziyoyev Sh.M. "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash - yurt taraqqiyoti va xalq farovonligi garovi" mavzusidagi O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruzasi. - T.: "O'zbekiston", 2017.-48 b. 2.Sh.M. Mirziyoyev Tanqidiy taxlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - xar bir raxbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. -T.: "O'zbekiston". - 2017 - 102 b. 3.Sh.M. Mirziyoyev Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. - T.: "O'zbekiston", 2017. - 438 b. 4.Sh. M. Mirziyoyev 7 fevral 2017 yil kuni "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish buyicha "Xarakatlar strategiyasi to'grisida"gi PF- 4947 sonli farmoni. 5.Sh.M.Mirziyoyevning "2017-2021-yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'risida"gi qarori. T.:2016y. 29-dekabr <p>Axborot manbalari (saytlar):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. http://www.tdpu.uz 2. http://www.ziynet.uz/ 3. http://www.google.co.uz/ 4. http://www.google.ru/ 5. https://ru.wikipedia.org/
7.	<p>Fan dasturi Samarqand davlat universitetining Kattaqo'rg'on filiali kengashining 2024-yil 28-avgustdagi 1-soni bayonnomasi bilan ma'qullangan.</p>
8.	<p>Fan/modul uchun mas'ullar: Z.Sh/Qarshiyeva- SamDUKF, " Maktabgacha va boshlabg 'ich ta'lim, sport" kafedrasini o'qituvchisi, pedagogika bo'yicha falsafa fanlari doktori</p>
9.	<p>Taqrizchilar: T.E.Eshquvvatov – SamDUKF, "Maktabgacha va boshlabg 'ich ta'lim, sport" kafedrasini mudiri, pedagogika bo'yicha falsafa fanlari doktori Sh.Z.Taylanova. O'zbekiston Finlandiya pedagogika instituti p.f.d.dots</p>